

Εργασία ες 207
ἐν βιβλίῳ δοξασμῶν
ἀπὸ τῆς ἀρχῆς
λόγος

Ἰωάν. Πλεόντων

Κατὰ τὴν Ναυαγίαν
Ἐσθλαίβταβιν

Ἰωάν
Ζωυρίδης Τεραυέρη

Πατρῶν? Αἰών,
1862

091

;

4.365

091

/

3

4765

Πη. Ζηγουραίου Κορία Αρχαία Μολάται

ΕΙΣ ΤΟΥΣ
ΕΝ ΚΥΘΝΩΙ
ΔΟΛΟΦΟΝΗΘΕΝΤΑΣ
ΒΑΡΥΤΕΡΑ

ΥΠΟ

* * *

Ἀπριλιος 1862.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Β. ΜΩΡΑΪΤΙΝΗ.

(Ὁδὸς Ἀθηνᾶς.)

1862.

Το 2^ο 1/2 99 απρι' 20
Σοφίμης Δία

Δ Ο Ρ Ο Σ

επιθεωρήσει

ΕΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Ν. ΓΕΡΑΚΑΡΗ

ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ

Ἐν τῷ γραφῷ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου

Κατὰ τὸ

ἔργο τῶν Ἐμπόρων καὶ τῆς Νεολαίας τελεσθῆναι
μνημόσυνον ὑπὲρ τῶν κατὰ τὴν Ναυπλιακὴν

ἐπαρτάσιν πλοίων,

ΛΕΩΣΑΚΟΥ, ΜΩΡΑΪΤΙΝΗ, ΣΚΑΡΒΕΛΗ,

ΔΥΟΒΟΥΝΙΩΤΗ, ΠΑΡΩΝΗ καὶ λοιπ.

(Ἐκδίδεται δαπάνῃ τῶν Ἐμπόρων καὶ τῆς Νεολαίας καὶ
διανέμεται δωρεάν.)

ΕΝ ΠΑΤΡΑΣΙ,

1862.

Τύποις Γ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ.

**ΕΙΣ ΤΟΝ ΓΕΝΝΑΙΟΦΡΟΝΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΞΤΡΑΤΟΝ
ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΝΗΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΝΕΟΛΑΙΑΝ**

ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ.

ΛΟΓΟΣ

ΞΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Ν. ΓΕΡΑΚΑΡΗ

ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ

Ἐν τῷ ραῶ τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέου

Κατὰ τὸ

ὑπὸ τῶν Ἐμπόρων καὶ τῆς Νεολοίας τελεσθέν
μνημόσυνον ὑπὲρ τῶν κατὰ τὴν Ναυπλιακὴν
ἐπανάστασιν πεσότων,

ΛΕΩΤΣΑΚΟΥ ΜΩΡΑΙΤΙΝῆ, ΣΚΑΡΒΕΛΗ,
ΔΥΟΒΟΥΝΙΩΤΗ, ΠΑΓΩΝΗ καὶ λοιπ.

ἝΛΛΗΝΕΣ!

Ὅτε τὸ Βυζάντιον, ἡ καθέδρα τῶν Καισάρων κατέρρεεν, ἔνθεν μὲν, διὰ τὴν δυσειδαιμονίαν καὶ τὴν ἐξαχρείωσιν τῶν ἀνθρώπων, ἔνθεν δὲ, διὰ τὴν ἀπιστίαν τῶν φράγκων, καὶ ὁ Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος, ὁ τελευταῖος οὗτος σπινθὴρ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἐξέπιε μετὰ ἡρωϊκὸν ἀγῶνα ἀπὸ τὸν ὀρμητικὸν χεῖμαρρον τῆς βαρβαρότητος καὶ τοῦ Ἀσιατικοῦ ἀπολυτισμοῦ, κατὰ μίαν ἀγίαν παράδοσιν, αἱ πύλαι τοῦ ἱεροῦ τοῦ ναοῦ τῆς ἀγίας Σοφίας ἐρμητικῶς ἐκλείσθησαν καὶ ἐντὸς τῶν ἀδύτων τοῦ θυσιαστηρίου της ὑπάρχουσιν ἀλόμῃ κεκλεισμένοι ζῶντες οἱ Ἱερεῖς, οἵτινες ἐτέλουν τὴν θεῖαν μυσταγωγίαν, καθ' ἣν ὦραν ἐπὶ τῶν τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀλαζὼν ὑψώθη ἡ ἡμισέληνος· καὶ ἡ θεία αὕτη μυσταγωγία, ἥτις δὲν εἶναι αἰσθητὴ εἰμὴ ἐκ

τοῦ ψιθυρισμοῦ Οὐρανόυ ἕννου παρατείνεται ἀπὶ αἰῶνων εἰς αἰῶνας, μέχρις οὗτο ὁ Ὁπίστος εὐδοκήσῃ νὰ λύσῃ τὰ δεσμά τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς.

Τετρακόσια καὶ ἐπέκεινα ἔτη εἶναι ὅπου κυκλοφορεῖ αὐτὴ ἡ παράδοσις ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, καὶ τετρακόσια καὶ ἐπέκεινα ἔτη διήλθεν ἐν δοκιμασίαις καὶ θλίψεσιν ὁ μαρτυρικὸς Ἑλληνικὸς λαὸς, ἀείποτε πρὸς τὸ Βυζάντιον τείνων τὰ βλέμματά του καὶ ἐκεῖ ἀείποτε συγκεντρῶν ὅλους τοὺς ἐθνικοὺς πόθους καὶ ὄλας τὰς ἐθνικὰς ἐλπίδας.

Ἵστερον ἀπὸ ἐπταετη πόλεμον τῶν Ἑλλήνων ἐναντίον σμήνουσ βαρβαρικῶν ὀρδῶν, καὶ ὅν ὁ πατριωτισμὸς, ἡ αὐταπάρησις καὶ ὅλαι αἱ μεγάλαι τῶν ἐθνῶν ἀρεταὶ ἀνεπτύχθησαν καθ' ὅλην αὐτῶν τὴν διάστασιν, ἡ Βασιλεία ἐν Ἑλλάδι, στηθεῖσα ἐπάνω εἰς σωροὺς ἀγίων κοκκίων, εἶχε τὴν λαμπροτέραν ἀποστολὴν εἰς τὸν κόσμον. Ὁ ἀγὼν τῆς Ἀναπολῆς πρὸς τὴν Βέρβαρον, πλὴν, δεσπόζουσαν φυλὴν, δὲν εἶχε παύσαι. ὁὲν κατεδικάσθημεν ν' ἀποθάνωμεν ἀπὸ ἀσφυξίας ἐντὸς τῆς πνιγνῆς αὐτῆς γωνίας ἀναχωρῆ μόνον τῶν ὄπλων ἐγένετο διὰ ν' ἀναλάβωμεν νέας δυνάμεις καὶ νέον θάρρος ν' ἀνακτήσωμεν, καὶ ἡ Βασιλεία ἐκλήθη νὰ διατρέξῃ τὸ στάδιον ἐκεῖνο, διὰ τοῦ ὁποῖου ἐπρόκειτο ἐν τῇ Ἑλλάδι νὰ δοξασθῇ ὀλόκληρος ἡ ἀνθρωπότης. Ὁ ὄθων ὠρίσθη ὡς ὁ ἀγῆτωρ καὶ ὁ σημαιοφόρος τῆς ἐθνικῆς ἐλπίδος ἐκλήρωθη διὰ νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἀγίαν ἐκείνην παράδοσιν, καὶ ἐνώπιον αὐτοῦ ἐπρόκειτο ν' ἀνοιχθῶν αἱ πύλαι τοῦ Ἱεροῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας, καὶ ἤθελε καθίσει εἰς τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως αὐτοκράτωρ τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς ἀπὸ τοῦ Ταυγέτου μέχρι τοῦ Ἰστρου, χωρισθεὶς ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς τοὺς ἐγκεκλεισμένους εἰς τὴν Ἀγ. Σοφίαν.

Πλὴν, παρεγνώρισεν τὸν τόπον, παρεγνώρισεν ὁ ὄθων τὴν θέαν ἀποστολῆν του, ἐπρόδωκε τὸ μέλλον καὶ τὸ παρὸν τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐνόμισεν ἐν τῇ ἀφρησύνῃ του ὅτι δύναται νὰ τὴν καταστήσῃ ἐν φεουδῶν τῆς Βαυαρίας καὶ σήμερον μεταχειρίζεται τὴν θέαν καὶ τὸν τροχόν,

καὶ ἄλλοτε, περιβαλλόμενος τὸ προσώπειόν, ὄπλα ἔχει τὸν δόλον καὶ τὸν ἰσουϊτισμόν· καταστραίνει τὴν Ἑλλάδα, τὸν πυρῆνα τοῦτον τοῦ Ἑλληνισμοῦ, γυμνήν, ἐξᾠχρέωμένην καὶ ποταπὴν· μᾶς χωρίζει ἀπὸ τὸν πολιτισμένον κόσμον, καὶ ἐνώπιον αὐτοῦ ἡ ἔστια τῶν φώτων, τῶν ἐπισημῶν καὶ τοῦ πολιτισμοῦ παρίσταται ὡς φωλεᾶ κακουργῶν καὶ ληστῶν. Ὅλα τὰ μῆσα καὶ ὄλους τοὺς τρόπους μετῆλθε διὰ νὰ καταστρέψῃ τὸ ἐθνικὸν φρόνημα, αὐτὸς, ὅστις ἐκλήθη νὰ τὸ χεῖραγωγῆσῃ, ἔπνιγε πᾶσαν ὑψουμένην φωνὴν τῆς ἐλευθερίας, μᾶς ἔφερε προδοτικῶς εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Ἡπείρου πρὸ ὀλίγων ἔτων, ὅπου κατασχύνθησαν τὰ Ἑλληνικὰ ὄπλα, καὶ, ἐν συντόμῳ, αὐτὸς ὁ ἀποτρόπαιος Νέρων τῆς Ἑλλάδος ἔφερε τὴν φθορὰν καὶ τὴν καταστροφὴν εἰς πᾶν στοιχεῖον, ἀντιτασσόμενον εἰς τὰ μῦθρα καὶ καταχθόνια σχέδιά του. Ἀλλοίμονον! Εἰς ποῖον φύκακα ἐνεπιστεύθημεν τὴν ἱεράν κιβωτὸν τοῦ ἐθνικοῦ μεγαλείου μας!

Ἵστερον ἀπὸ τριακονταετῆ εἰρηνικὸν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πλὴν ἔντονον ἀγῶνα τοῦ ἔθνους ἐναντίον τοῦ Βασιλέως του, ἕστερον ἀπὸ τριακονταετῆ Ὀλιβεράν δοκιμασίαν, μαρτύρια καὶ πόνους, ἡ ὑπομονὴ τοῦ ἔθνους ἐξαντλεῖται καὶ τὸ Παλαμῆδι ἀγέρωχον ὑψοῦται, ἐν ὄπλοις διαμαρτυρούμενον, καὶ ἀπὸ τὰ ὕψη αὐτοῦ ἀντιβόουν πεπυρακτωμέναι σφαῖραι, κατακεραυνοβολοῦσαι τὸ ἐθνηκτόνον σύστημα καὶ παντοῦ τῆς Ἑλλάδος φέρουσαι: Ζήτω ἡ ἐλευθερία (Ζητωκραυγαὶ καὶ χειροκροτήσεις). Τὸ Ναύπλιον γίνεταί ὁ προμαχὼν τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας, καὶ τὰ γενναϊότερα παλληκάρια, στρατιώτης καὶ πολίτης, ἀδελφικῶς ἀσπασθέντες, ἐντὸς αὐτοῦ ὑπερασπίζουσι διὰ τοῦ αἵματός των τὰ ἐθνικὰ δικαιώματα, ἀποσείοντες τυραννίαν, τὰ πάντα μαινοῦσαν, τὰ πάντα μαραινοῦσαν διὰ τῆς καυστικῆς πνοῆς τῆς.

Ὀλόκληρος τότε ἡ Ἑλλὰς συνταράσσεται καὶ τὸ ἡφαιστειοῦ εἶναι εἰς τὴν ἐκρηξίν του. Ἀλλὰ φεῦ! Ὁ Θεὸς θέλει ἴσως ἀκόμη νὰ μᾶς δοκιμάσῃ καὶ ὁ Τύραννος τὸ

κατορθώνει, και ἐκεῖ εἰς τὰς Ἀργολικὰς πεδιάδας πρὸ τῶν ἀγερώχων τειχῶν τῆς Ναυπλίας ἀνοίγεται πόλεμος ἀδελφικός, και οἱ ἥρωες τῆς Ἑλλάδος οἱ προωρισμένοι διὰ τὴν δόξαν και τὸ μεγαλεῖόν της διατρυπῶνται εἰς τὰ εὐγενῆ των στήθη ἀπὸ σφαίρας, τας ὁποίας κατευθύνουν, οἴμοι! χεῖρες Ἑλληνικαί. Ἰδέτε! Ὁ πόλεμος γίνεται πεισματώδης! Τὸ θέαμα εἶναι φρικῶδες! Τὸ αἷμα τὸ βαρύτιμον ἐκεῖνο αἷμα, χύνεται ποταμηδόν, και ἐδῶ μὲν πίπτει νεκρὸς ὁ νεαρὸς Παγώνης, ὁ μόλις ἀποφοιτήσας ἀπὸ τὴν σχολὴν, ἐκεῖ δὲ ὁ δροσερὸς Διοβουνιώτης, ὅστις κεῖται ἐξαπλωμένος ἐπὶ τοῦ ἀγαπητοῦ του τηλεθόλου, και εἰς κάθε σφαίραν τοῦ ἐχθροῦ φωνάζων « Ζήτω ἡ ἐλευθερία ». (Ζητωκραυγαὶ και χειροκροτήσεις). Πλὴν, δὲν θεωρεῖτε, ἀδελφοί, ὅτι ὅλη ἐκεῖνη ἡ πεδιάς εἶναι σκεπασμένη ἀπὸ νεκρὰ κορμιά, ἀπὸ ἔνδοξα κουφάρια; Δὲν βλέπεται τὸ λιμνάζον ἐκεῖνο αἷμα, τὸ ὁποῖον προωρισταὶ μίαν ἡμέραν νὰ πνίξῃ τὴν τυραννίαν; Φεῦ! Ποία πολυτίμος θυσία προσφέρεται εἰς τὸν βωμὸν τῆς Πατρίδος!

Και εἰς ἐκείνην τὴν ξηρὰν και ἄδενδρον νῆσον τοῦ Αἰγαίου, ἥτις ποτὲ χόρτον νὰ μὴ φυτρώσῃ, διὰ τί πενθίμως κινδύνουσι, διὰ τί κλαίουσι ἐκεῖναι αἱ τρεῖς κυπάρισσοι; Διὰ τί ἡ θάλασσα ταῦ Αἰγαίου τόσον παρωργισμένη πλήττει τοὺς θράχους τῆς Κύθου; Οἴμοι! Καθὲν ἀπὸ αὐτὰ τὰ κυπάρισσια καλύπτει τὴν ἱερὰν κόνιν ἐνὸς ἐθνικοῦ μάρτυρος. Ἐκεῖ, εἰς αὐτοὺς τοὺς καταραμένους θράχους, ἀνάνδρως, προδοτικῶς ἐσφάγη τριάς ἔνδοξος, τριάς ἡρώων. Ἡ μία κυπάρισσος φυλάττει ἀπὸ τὸν καύσωνα και χύνει δρόσον εἰς τὸν εὐμορφον και ζηλειμένον Μωραϊτίνην, ἡ ἄλλη εἰς τὸν ὑψηλόφρονα Δεωτσακον, τὸν ἥρωα τῆς Θεσσαλίας, και ἡ τρίτη τὸν καλὸν νέον, τὸν φίλτατόν μας Σκαρβέλλη! Οἱ ἐπονείδιστοι! Αὐτοὺς τοὺς τρεῖς ἐθνικούς μάρτυρας δὲν τοὺς ἐδόλοφῆνησαν μόνον, ἀλλὰ και νεκροὺς θέλουν νὰ τοὺς ἐμπαιξοῦν, σύρουν δίκην κακούργων τὰ πτώματά των κατὰ γῆς, τὰ

περιυβρίζουν, τοῖς ἀρνοῦνται τὰς τελευταίας ἐπικηδείους τιμὰς, τί λέγω ! μιᾶς σπιθαμῆς τόπον, τὰ χλευάζουν, καὶ ἐπάνω εἰς αὐτὰ τὰ ἅγια λείψανα θέλουν νὰ δείξουν ὅλην τὴν αἰσχρότητα καὶ τὴν κακοήθειάν των. . . . (βραγδαῖαι χειροκροτήσεις).

Ἀλλὰ κρυφθῆτε, μιᾶροι, ἀπὸ τὴν ὄργην τοῦ Οὐράνου, ἥτις μίαν ἡμέραν φοβερὰ θὰ ξεσπάσῃ εἰς τὴν κεφαλὴν σας. Εἰς πᾶν βῆμά σας αἱ ἐριννύες ἀείποτε φοβερὰι θέλουν σᾶς ἀκολουθεῖ, ἐνῶ ὁ ἥλιος θὰ ἀρνήται εἰς σᾶς τὸ ζωογόνον φῶς του.

Τίς, ἀγαιήτοί συμπολίται, δύναται πλέον νὰ διέλθῃ ἀπὸ τὰ προδοτικὰ ἐκεῖνα πεδία, ἀπὸ τοὺς προδοτικούς ἐκεῖνους βράχους χωρὶς ὑπ' αἰσχύνης νὰ καλύψῃ τὸ πρόσωπόν του, καὶ χωρὶς συγχρόνως νὰ πνιγῇ ἀπὸ τοὺς λυγμούς ; ἐκεῖνα τὰ πεδία καὶ οἱ βράχοι ἐκεῖνοι ἐγένοντο ὁ τάφος τόσων ἡρώων· ἐκεῖ διεδραματίσθη τὸ πλέον θλιβερόν δράμα· ἐκεῖ χεῖρες Ἑλλήνων ὠπλίσθησαν ἐναντίον Ἑλλήνων· ἐκεῖ ἔπεσον δολοφονηθέντες ὄχι ἐχθροὶ, ὄχι ληστὰι, ἀλλ' ἄνδρες διεκδικοῦντες τόσον γενναίως τὰ ἐθνικὰ δικαιώματα καὶ τὰς ἐθνικὰς ἐλευθερίας.

Ἄλλ' ὄχι ! τὰ πεδία ἐκεῖνα εἶναι συγχρόνως τὰ πεδία τῆς τιμῆς καὶ τῆς δόξης· ἐκεῖ ἔπεσον ὁ Ἕλλην γενναίως μαχόμενος ὑπὲρ τῆς Πατρίδος, ἐκεῖ ἐδόθη τὸ καίριον κτύπημα κατὰ τῆς τυραννίας, ἐκεῖ ἐδοξάσθησαν τόσα ἀγνὰ τῆς Ἑλλάδος τέκνα καὶ ἕκαστος βράχος καὶ ἕκαστος λίθος θὰ φωνάζῃ εἰς τὸν διερχόμενον ἐκεῖθεν «*Sta, viator, heroem calcas*» «*Στάσου, ὁδοιπόρε, πατᾶς ἥρωα*». καὶ ἕκαστος λίθος καὶ ἕκαστος βράχος θὰ ἀνακράζει τὸ μεγαλεῖον καὶ θὰ ὑμνῇ τὴν δόξαν τῶν ὑπὲρ Πατρίδος πεσόντων (χειροκροτήσεις).

Σήμερον ὅτε ἡ τυραννία ἐφυγαδεύθη καὶ ἡ διάχυσις τῆς ψυχῆς εἶναι ἐλευθέρη, συνήχθημεν ἐνταῦθα τελοῦντες μνημόσυνον ὑπὲρ τῶν πρὸ ἑπτὰ περίπου μηνῶν προσφερθέντων ὀλοκαύτωμα εἰς τὸν βωμὸν τῆς Πατρίδος, νὰ δεηθῶμεν ὀλοφύχως ἐνώπιον τοῦ Πλάστου ὑπὲρ τῶν

ψυχῶν ἐκείνων, οἵτινες ἀνέβησαν εἰς τοὺς οὐρανούς σφάγια τῆς τυραννίας, μάρτυρες τῆς ἐλευθερίας, καὶ ἐγὼ ὁ μικρὸς προσελήθην νὰ ψάλλω τοὺς γίγαντας ἐκείνους. Ἦθελον φύγει τὸ θῆμα τουτο, ἐὰν δὲν ἤκουον ἔσωθεν ἐξερχομένην μίαν βροντώδη ἐπιτακτικὴν φωνήν, καὶ τὴν θέσιν αὐτὴν, εἰς τὴν ὁποίαν με ἀνεβίβασεν ἡ ἀγάπη τῶν συμπολιτῶν μου, ἤθελον τὴν παραχωρήσει εἰς τὸν κύκνον ἐκείνον τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς, τὸν συμπολίτην ἡμῶν Ἀνδρέαν Ἠρηγόπουλον, τὸν ἐθνικὸν αὐτὸν ῥήτορα, ἐὰν κακότροπος μοῖρα δὲν τὸν ἐκράτει μέχρι σήμερον ἐξόριστον εἰς τὴν ἀδελφὴν Ἰταλίαν (ἐψευφημία).

Ἀλλ' ἐν μέσῳ τῆς πενθίμου ταύτης πανηγύρεως μοὶ φαίνεται νὰ βλέπω τὰς σκιάς τῶν ἡρώων τῆς Ναυπλίας καὶ τῆς Κύθου, νὰ περιίπτανται περὶ ἡμῶν, καὶ με πρόσωπον ἰλαρὸν καὶ γαλήνιον καὶ με χεῖλη μειδιῶντα, ἐνῶ εὐλογοῦσι τὸ ἔργον ἡμῶν τῆς ἀποδιώξεως τοῦ τυράννου, με τὴν θεῖαν ἐκείνην καὶ ἐναρμόνιον γλῶσσαν τῶν χερουβὴμ νὰ μᾶς ἐμπνέουν τὴν αὐταπάρνησιν, τὸν πατριωτισμὸν, τὴν τάξιν καὶ τὴν ὁμόνοιαν. Καὶ ὄντως! Ἡ ὁμόνοια, ἡ τάξις, ὁ πατριωτισμὸς καὶ ἡ αὐταπάρνησις αὐτὰ ὁ ἀποπερατώσαν, αὐτὰ μόνα θὰ ἐπισφραγίσουν καὶ θὰ ἐξαγιάσουν τὸ σημερινὸν ἔργον, τοῦ ὁποίου ἐνδοξὸς σημαιοφόρος ἐγένετο ὁ γενναῖος Στρατηγὸς Θεόδωρος Γρίβας.

Διὰ Σᾶς δέ, ὦ ἰσραὶ σκιαί, δὲν κλαίωμεν, δὲν θρηνοῦμεν. Ἀφοῦ ἐξεπληρώσατε πιστὰ τὴν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἀποστολήν Σας, Σᾶς ἐκάλεσε πλησίον του ὁ Θεός, πνεύματά ἅγια, ἀγγέλους, ὑπουργούς του. διὰ νὰ ἐκπληρώσητε κατ' τὴν ἐν τῷ Οὐρανῷ Θεῖαν ἀποστολήν Σας. Ἐκεῖ ἐπάνω, μεσιτεύσατε εἰς τὸν Θεὸν νὰ εἴπῃ «Ζήτω ἡ Ἑλλάς», καὶ ἡ Ἑλλάς θὰ ζήσῃ, καθὼς ζεῖ ἀπὸ ἀπείρων αἰῶνων ὁ κόσμος οὗτος.

Ζήτω τὸ ἔθνος!

(Ζητωκραυγαὶ καὶ ραγδαῖαι χειροκροτήσεις).

ΕΙΣ ΤΟΥΣ
ΕΝ ΚΥΘΝΩΙ

ΕΚΔΟΣΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΠΑΤΡΩΝ

ΔΟΛΟΦΟΝΗΘΕΝΤΑΣ

ΕΛΕΓΓΕΙΑ

ΥΠΟ

* * *

Ἀπρίλιος 1862.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Β. ΜΩΡΑΪΤΙΝΗ,

(Ὁδὸς Ἀθηναίων.)

1862.

ΕΙΣ ΤΑΣ ΙΕΡΑΣ

ΣΚΙΑΣ

ΤΩΝ

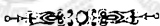
ΕΝ ΚΥΘΩΙ ΚΑΙ ΑΡΓΟΛΙΔΙ

ΠΕΣΟΝΤΩΝ

Ὁ Ποιήσας.

Εὐσεβῶς ἀναθήσιν.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Τάλαινα Πατρίς! Ἐπέπρωτο ἄρχαι καὶ πάλιν νὰ κλαύσης ἐπὶ τοῦ τάφου τῶν ἀγνῶν τέκνων Σου! ἐπὶ τοῦ μέλλοντος τῶν χρηστῶν ἐλπίδων Σου; Φαίνεται ὅτι, δὲν ἤρκουσι τὰ πολυειδῆ δεινοπαθήματά Σου, ἀλλὰ κατεδικάσθης παρὰ τῆς σκληρᾶς καὶ ἀμειλίχτου εἰμαρμένης Σου, εἰς αἰῶνια δάκρυα!

Σὲ βλέπω! Naί! Σὲ βλέπω αἱματόφυρτον! Καὶ συγχρόνως τὸ φονικὸν ξίφος τὸ διαπερῶν τὰ πρὸ τόσων ἤδη αἰῶνων τετραχυματισμένα πολύπονα στήθη Σου! Σὲ βλέπω οὐκ ἔχουσιν, οὔτε εἶδος, οὔτε κάλλος! Σὲ βλέπω φοροῦσιν τὸν ἀκάνθινον τοῦ μαρτυρίου στέφανον, τὴν γλαϊνὰν τοῦ ἐμπαιγμοῦ, καὶ ἀγομένην παρὰ τῶν ἰδίων τέκνων Σου εἰς τὸν τόπον τῆς σταυρώσεως, εἰς τὸν Γολγοθᾶ, καὶ φέρουσιν ἐπὶ τῶν ὤμων Σου τὸν βρῦν σταυρὸν τοῦ μαρτυρίου Σου! Προσηλοῦσαι, καὶ τὰ ἀσπλαγγνα τέκνια Σου ἄλλα μὲν σοὶ προσφέρουν εἰς τὰ μεμαραμμένα χεῖλη Σου, ἀντὶ τοῦ γάλακτος μεθ' οὗ τὰ ἀνέθρεψας, ἀπὸ τὸ ἐκεῖ παρακείμενον καὶ παρὰ τῶν ξένων προετοιμασμένον σκεῦος πλήρες ὄξους μετὰ χολῆς μεμιγμένον, καὶ μετὰ καλάμου καὶ σπόγγου σὲ ποτίζουσι! Ἄλλα δὲ προετοιμάζουσι τὸν τάφον καὶ τὰ ἐντάφια σπάργαντα τῆς Ἐλευθερίας Σου! Ἄλλα βάλλουσι κληῖρον διὰ τὸν ἄρχοντα καὶ αἱματοσταγῆ χυτῶνα Σου! Ἄλλα σὲ ἐμπνέουσιν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ μετὰ τῶν Ἀρχιερέων, Γραμματέων καὶ Φαρισαίων Σου! Καὶ ἄλλα ἵστανται μακρόθεν ἀνάληγτα, ὡς ἰχθύες ἀφῶνοι, καὶ θεωροῦσι τὰ γινόμενα! Εἰς ταῦτα ὁ γλαυκὸς καὶ ὠραῖος Οὐρανὸς Σου ἐσκυθρώπησε, καὶ ζοφερὰ νεφέλαι τὸν

ἐκάλυψαν, καὶ ἀντὶ ὄρουσεν, πύχνη πίπτει εἰς τὰ κλασικὰ ἐδάφη Σου! Τὰ λιγυρὰ ἄσματα τῶν ἀηδόνων τοῦ Κυφησοῦ Σου τὰ διεδέχθησαν πρὸ πολλοῦ τὰ νυκτερινὰ καὶ ἀπαίσια θρηνηολαλήματα τῶν Γλαυκῶν, ἕτινα ἀντηχοῦν εἰς τὰ ἔρημα τεμένη τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ὀλυμπίων στηλῶν καὶ τοῦ Θησείου Σου! Καὶ ἔκτοτε κλαίεις ὡς ἀλκυὼν τὰ ἀδίκως φονευθέντα τέχνα Σου, καὶ κατέστης ἀληθῆς κοιλάς τοῦ Ἰωσαφὰτ, κοιλάς τοῦ κλαυθμῶνος!

Οἴμοι! Ἡ Ποῖος βάσκανος καὶ ἀποτρόπαιος δαίμων ἔθησε τὰ φίλτατα τέχνα Σου εἰς τὴν ἀδελφοσφαγὴν; . . .

Εἰς τὸν τόπον τοῦτον τοῦ μαρτυρίου καὶ τῶν στέναγματων, ἐπεκρέμασα κἀγὼ τὴν ἄμουσον καὶ κακόηχον λύραν μου, καθήμενος ὑπὸ τὰς Ἰτέας τοῦ Ἰλισσοῦ Σου, καὶ μετὰ τῆς ἐρημολάλου Γλαυκός, καὶ τὰ νεκρόσημα ἄσματα τῶν πενθηφόρων καὶ ἀγνῶν παρθένων Σου, συνθρηνοῦ μετ' αὐτῶν ὡς ἄλλος Ἱερεμίας ἐπὶ τὸν ποταμὸν Βαβυλῶνος, τὴν σαύρωσιν, καὶ αἰχμαλωσίαν Σου! Ἦς πέσῃσι ῥόδα καὶ νάρκισσοι, ἃς ῥεύσῃ κρουνοῖδον τὸ δάκρυ ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ ΛΕΩΤΣΑΚΟΥ ΣΟΥ, οὔτινος ἡ βροντώδης φωνὴ ἀντηχεῖ εἰσέτι ἔναυλος εἰς τὰ πεδία τῆς Θεσσαλίας, καὶ φρίττουσι φεύγοντες ἀγεληδὸν οἱ βάρβαροι! Ἡ Ὅποιου τὴν στέρησιν θρηνοῦμεν; Τοῦ ΛΕΩΤΣΑΚΟΥ, τοῦ Ἡρώος τῆς Καλαμπάκας, ὅστις ἤλιπεν ἡ Πατρίς, νὰ ποδηγετήσῃ τὰ τέχνα τῆς, εἰς ἄλλας ὁμοίας καὶ λαμπροτέρας νίκας, καὶ δοξάσῃ πάλιν τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα! Θρηνοῦμεν τὸν ἄξιον ἐφάμιλλον τοῦ Λεωνίδα, ὅστις μετὰ τῶν ἐβδομήκοντα συστρατιωτῶν του, κατετρόπῳσεν καὶ ἔτρεψεν εἰς φυγὴν ὑπὲρ τὰς ὀκτὼ χιλιάδας βαρβάρων, καὶ ἐλύτρωσεν τέσσαρας περίπου χιλιάδας Ἑλλήνων ἀπὸ τὴν σφαγὴν καὶ αἰχμαλωσίαν τῆς τουρκικῆς θηριωδίας· καὶ ἤδη φονευθέντα ὑπὸ τῶν ἰδίων Ἑλλήνων, ἂν εὖτω πρέπει νὰ ὀνομασθῶσι!

Θρηνοῦμεν ἐπίσης μετὰ Σοῦ ὦ Πατρίς, τὸν σκληρὸν θάνατον, καὶ τὴν στέρησιν τοῦ Περικλέους ΜΩΡΑΙΤΙΝΗ ΣΟΥ! Τοῦ ἐν σαρκὶ ἐκείνου Ἀγγέλου, οὔτινος ἢ εἰκὼν παρίσταται ζῶσα ἀείποτε εἰς τὰ ὄμματα τῆς διανοίας μας! Ὅποια ἐθνικὴ συμφορὰ! Τὸν νέον ἐκείνον, ὅστις ἤλπιζας, νὰ ὀδηγήσῃ τὰ τέκνα Σου εἰς τὰ πεδία τῆς δόξης, καὶ διευθύνῃ τὸν χεῖμαρρόν τοῦ καταστρεπτικοῦ πυρός του διὰ τοῦ βροντώδους τηλεβόλου του κατὰ τῶν βαρβαρικῶν σιφῶν τῶν ἀδιαλάκτων ἐχθρῶν Σου! Ναί! Θρηνοῦμεν μετὰ ΣΟΥ καὶ ἡμεῖς τὴν στέρησιν αὐτοῦ, ὅσον οἱ ἐντιμοὶ γονεῖς του ὀρηνοῦσιν αὐτὸν γοερᾶ, καὶ ἀπαρηγόρητα!

Ἔτι δὲ νὰ εἰπωμεν διὰ τὸν μόλις εἰκοσαετῆ φοιτητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀγαμέμνονα ΣΚΑΡΒΕΛΛΗΝ; Ἐν τῇ μόνῃ ἐλπίδι καὶ στήριγμα τῆς τεθλιμμένης μητρὸς του, τῆς ὁποίας ὁ σύζυγος, ὁ Πατὴρ ἐκείνος τοῦ Συντάγματος τῆς Γ'. Σεπτεμβρίου ἀπέθανεν ἐπὶ ψάθης, διότι ἐπραξέ τὸ ἔγκλημα νὰ στηρίξῃ τὸ ἀναίμακτον ΣΥΝΤΑΓΜΑ, τὸ εἰς νεκρὸν γράμμα σήμερον εὐρισκόμενον, καὶ ὑπὲρ τοῦ ὁποίου ἔρρευσε τόσον εὐγενὲς αἷμα εἰς τὰ πεδία τῆς Ἀργολίδος, καὶ εἰς τὴν Ἱστορικὴν σήμερον καταντήσασαν Κύθνον! Ἄς ὀρηνήσωμεν τὸν λαμπρὸν γόνον τοῦ μακαρίτου Σπυρίδωνος Σκαρδέλλη, καὶ ἄς ρίψωμεν νεκρολούλουδα ἐπὶ τοῦ ἐρήμου τάφου του!

ᾠ! Ἐμνήσθημεν τὸν μεγαλόφρονα Σπυρίδωνα ΔΥΒΟΥΝΙΩΤΗΝ, τὸν λαμπρὸν γόνον τοῦ Ἡρώος τῶν Βασιλικῶν, καὶ νῦν γερούσιαστοῦ! Τὸν Λεοντόκαρδον ἐκείνον μαχητὴν τὸν τελευτήσαντα ἐπὶ τῆς ὁπῆς τοῦ τηλεβόλου του ὅστις ἐγκαταληφθεὶς παρὰ τῶν συστρατιωτῶν του, ἔμεινε μόνος μαχόμενος μεθ' ἑνὸς στρατιώτου, καὶ περιφρονήσας τὸν θάνατον καὶ τοὺς λέγοντας εἰς αὐτὸν νὰ πορκαδοθῇ, ὑπὸ ἀδελφικῶν λογχῶν διεπεράσθησαν τὰ ὑπὸ

τοῦ ἔρωτος τοῦ Πατριωτισμοῦ καὶ τῆς Ἐλευθερίας κατα-
φλεγόμενα στήθη του ! Καὶ ἐξέπνευσε μὲ τοὺς ἀξιωμανη-
μονεύτους ἐκείνους λόγους, ὑπηρετήσα ὡς τίμιος καὶ
εὐσυνείδητος τὴν πατρίδα.

Ἄς γύσωμεν ἐν δάκρῳ, καὶ ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ ἀρει-
μανεῖου ἀνθυπασπιστοῦ τοῦ πεζικοῦ ΠΑΓΩΝΗ, τοῦ γνω-
ρίμου καὶ φίλου μας. ὦ ! πόσον ἐθρήνησε καὶ ὀρηνεῖ ἡ
εὐχίσθητος ψυχὴ μας, τὸν εὐγενῆ, σώφρονα καὶ ἀγαθὸν
τοῦτον νέον !

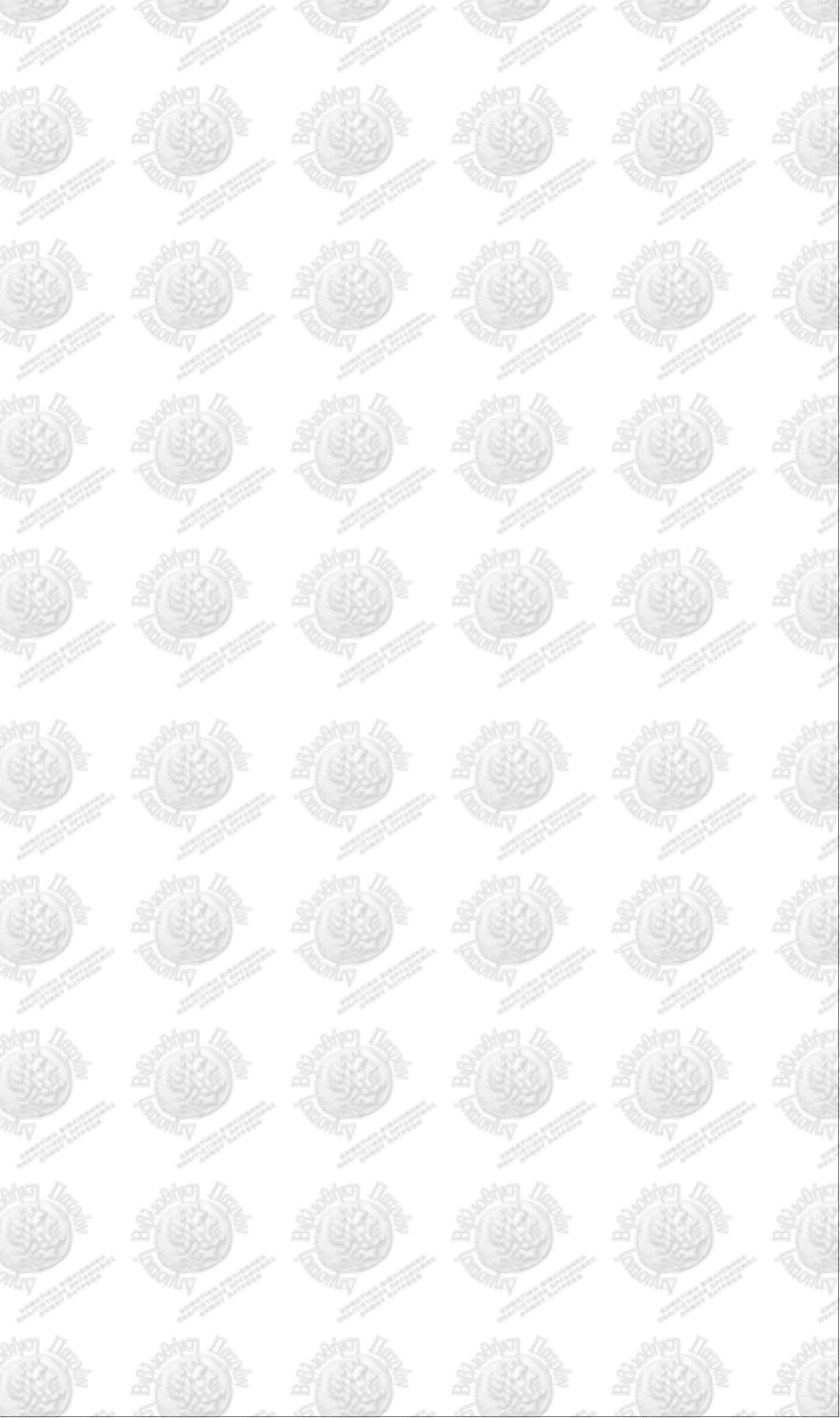
Οἶμοι ! ἐπέπρωτο ἀντὶ διθυράμβων καὶ ἥρωϊκῶν παι-
άνων, νὰ ψάλλωμεν ἐλεγεία εἰς τὰς χρηστάς ταύτας
τῆς Πατρίδος ἐλπίδας !

Δέχθηται εὐμενῶς, ὦ ἱερὰ σκια τὰς μικρὰς ταύ-
τας προσφωνήσεις μας, ἴσως δὲν εἴμεθα οἱ κατάλλη-
λοι νὰ ψάλλωμεν ἐπαξίως τὰ ἐλεγείά σας, ἢ πρόθεσις
ὑπάρχει, ἀλλὰ τί πταίωμεν ἂν εἰς τοῦτο ἀπετύχαμεν ;
Τούλάχιστον θὰ ἔχομεν εἰς τὸ ἐξῆς τὴν εὐχαρίστησιν
ὅτι θὰ σπρώξωμεν ἄλλους ἱκανωτέρους εἰς τοῦτο νὰ
ἀντιδῶσι τὸν Πήγασον, καὶ μετὰ τοῦ χοροῦ τῶν θυγα-
τέρων τῆς Μνημοσύνης νὰ ψάλλωσι προεπόντως ἐπὶ τοῦ
Πορνασοῦ τὰ ἄξια αἰωνίας μνήμης, καὶ ἀγαπητὰ τῇ
προσφιλῇ Πατρίδι, καὶ τῷ Πανελληνίῳ ὀνόματά σας.

Γαῖαν ἔχετε ἐλαφρὰν, ὦ μάρτυρες τῆς ἐλευθερίας !
καὶ ἄς ὀφονται οἱ αἴτιοι τῶν ἀκαταλογίστων τούτων
δυστυχιῶν τῆς ἀναξιοπασχούσης Πατρίδος !

Εἶθε νὰ ὦσιν τελευταῖαι, αἱ τραγικαὶ αὐταὶ σκηναὶ διὰ
Σὲ ὦ δυστυχεῖ Πατρίς, καὶ ὁ ὕψιστος νὰ ῥυθμίση τὰς
φρένας ἔλων, καὶ κατευνασθῶσι τὰ πάθη τὰ ἀλληλοπλη-
κτίζοντα τὰ ἀγαπητὰ τέκνα Σου ! Γένεϊτο !

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

ΤΣΑΚΑΛΟΦ

ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗΣ

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

1825

Α'.

« Φωνὴ ἐν Ῥαμᾷ ἠκούσθη
» Ὁρῆνος καὶ κλαυθμὸς καὶ ὄδυρμὸς πολὺς,
» Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς·
» Καὶ οὐκ ἤθελε παρακληθεῖναι· ὅτι οὐκ εἰσὶ. »
..... (Ἱερεμίας)

Τρία πουλάκια παρδαλὰ
..... Ἰὲ τρία μέρη κλαίνε,
Τρέχουν τὰ δάκρυά τους θολὰ,
Ἄχ! δυστυχήματα πολλὰ.
Γιὰ σέ Πατρίς προλένε!

Δὲν εἶν' πουλιὰ πὸ τὰ κοινὰ,
..... Δὲν εἶναι χελιδόνια,
Εἶναι πουλιὰ νυκτερινὰ,
Κ' ἔχουνε μάτια γαλανὰ,
..... Δὲν εἶναι οὐτ' ἀηδόνια.

Θρηνολαεὶ λακταριστὰ
..... Μὲ ἴματα θουρκομένα,
Μὲ τὰ φτερά του κρεμαστὰ,
Κλαίει καθ' ἓνα χωριστὰ,
..... Μὲ χεῖλη μαρμαριμένα!

Ἐς τὴ βαθυὰ νύκτα τὴ θολὴ
Τ' ἀναφτερουγισμά τους,
Σκορπάει αὔρα σιγαλὴ
Μακρὰ, κ' ἠχῶ ἀντιλαλεῖ
Μὲ τὸ κυλαΐδισμά τους.

—
Τὸ πρῶτο νυκτικὸ πουλὶ,
Ἰ Που εἶναι καὶ ποῦ κλαίει ;
Ἰ Μ' ἐρίπεια συνομιλεῖ ;
Ἰ Ἡ'ς ἰψηλὸ βουνοῦ λαλεῖ ;
Ἰ Τί μοιρολόγι λέει ;

— Ἐς τοῦ Ταυγέτου (1) τὴν ἰψηλὴ
Κορφὴ μὲ κλάψ' ἀνέβη,
Ἐκεῖ ἀρχίζει νὰ λαλῆ,
Τὸ λυπημέν' αὐτὸ πουλὶ,
Κακὰ νὰ προφητεύη.

— Ἐκεῖ κτυπάει τὰ φτερὰ
Καὶ τὸ κερμί του δέρνει
— « Ὠμέ! Ὠμέ! Τί-συφορά! » —
Φωνάζει, καὶ λυπητερὰ
Τὸ μοιρολόγι σέρνει!

— « Μιζύρη διχόνοια δαυλὸν
» Κρατεῖ καὶ συνδαυλίξει,
» Πάθη, μὲ στόμ' ἀπατηλὸν,
» Κ' ἡ φιλαρχία τῶν πολλῶν
» Τὸς Ἕλληνας ἔσχιζαι!

- » Ωϊμέ! μεγάλη συμφορά
» Όπου θά φέρης Μάρτι!
» Γιὰ σὲ τὰ βροῦχα τὰ λερά,
» Τὰ μαῦρα, καὶ τὰ λυπηρὰ
» Θεὸν νὰ φορέσ' ἡ Σπάρτη!
-

- » Θεὸν νὰ μαυρίσουνε καρδιαῖς,
» Θὰ μαραθῶνε χεῖλη,
» Νεκρῶν θὰ ἴδουμε συνοδίαῖς,
» χωρὶς πακπάδων ψαλμωδίαῖς,
» Φίλους θὰ κλαῖν' εἴ φίλοι!
-

- » Ωϊμέ! τῆς ἐθνικῆς πληγῆς!
» Εἰς αἵματα βαμμένα,
» Τῆς μαύρης ἀδελφοτσαγῆς!
» Κορμιὰ θὰ ἴδουμε κατὰ γῆς
» Ὡσὰν ἀρνια σφαμμένα!
-

- » Θὰ λείψ' ἡ γρονικὴ στοργή!
» Θ' ἀνάψουνε τὰ μίστη!
» Θὰ βασιλεύσῃ ἡ ὀργή!
» Κ' ἴσως τοῦ τάφου ἡ σιγή
» Μιὰ ἄμερα θὰ τὰ σβύσῃ!
-

- » Κ' εἰς ταῖς στεριαῖς, κ' εἰς τὰ νησιὰ,
» Τ' ἀρνὶ, τὸ μοσχαράκι
» Δὲν θὲν νὰ βρῖσκουν χλωρασιὰ,
» Γιατ' αἷμα πίνει γιὰ δροσιὰ
» Τ' ἀθῶο χρυσαράκι!

- » Κ' ἐπάνω 'ς τὴν τριανταφυλλιὰ,
» Εἰς τὸ ἐξῆς δὲν ψάλλει
» Τ' ἀηδῶνι μὲ γλυκολαλιὰ,
» Εἰς τῆς-νοκτὸς τῆ σιγαλιὰ
» Τῆς ἀνοιξίς τὰ κάλλι!
-

- » Ἀλλὰ μὲ λυπηραῖς ῥοματιαῖς
» Καὶ κλάυματα θ' ἀφίστη,
» Τριανταφυλλιαῖς, θαφνομυρτιαῖς,
» Καὶ θὰ πετᾷ εἰς ταῖς ἰτιαῖς
» Κι' ὅπ' εὔρει κυπαρίσσι!
-

- » Καὶ ὁ λαὸς ὁ δυστυχῆς,
» Τὸ δάκρυ του θὰ πίνῃ!
» Κι' ἀνάθεμα ἀντὶ εὐχῆς
» Ἀπὸ τὰ βίβη τῆς ψυχῆς
» Καὶ τῆς καρδιᾶς θὰ δίνῃ.
-

- » 'Σ ἐκείνους 'ποῦ τὸν τυραννοῦν
» Κι' ὅποῦ τὸν βασανίζουν,
» Κι' ὡς κτῆνος τὸν καταφρονοῦν!
» Θεὸν αὐτοὶ δὲν προσκυνοῦν
» Ἀλλ' οὔτ' ἀναγνωρίζουν!
-

- » Ἀλλ' ὅταν ἔθνος, ἢ λαὸς
» Τυράννους καταχρίεται,
» Εἴν' ἐκδικήσεως Θεός!
» Κι' ὅσον κι' ἂν ᾔηται κραταιός
» Ὁ τύραννός του σβύεται!

» Μὲ τῆς κερδῆς του τὸν καῦμὸ

» Ὅταν ἐν ἔθνος διδῆ

» Κατάρρα, καὶ ἀφορεσμός!

» Ναί! 'ς τῶν τυράννων τὸ λαιμὸ

» Κολοῦν 'σὰν μαῦρο φίδι.

» Καὶ τοὺς δαγκᾶ φαρμακερὰ

» 'Σ τὸ στόμα 'ς τὴν καρδιά τους.

» Καὶ ὑποφέρουνε σκληρὰ,

» Συγνὰ κί' αὐτὰ τὰ τρυφερὰ

» Καὶ ἄκακα παιδιὰ τους! . . .

» Μακρὰν ἀκούω ὁδυμοὺς

» Ποῦ σχίζου τὸν ἀέρα!

» Κλαῖν' ἀδελφαῖς μὲ στενάγμοις

» Καὶ τὰ σφαμένα μὲ καῦμοις

» Θερηνολογ' ἢ μητέρα!

» Ὅς μείνου χήραις κί' ὄρφανὰ

» Κί' ὡς ἡ Πάχῆλ θὰ κλαῖνε!

» Ὅσῃ ἐνδυμένα μελανὰ,

» Κί' ΑΝΑΘΕΜΑ παντοτεινὰ

» 'Σ τὸν αἴτιον θὰ λένε! . . .

» ὦ! ἔλα θεία ἀρωγὴ

» 'Στὴν δυστυχῆ Ἑλλάδα

» Νὰ παύσ' ἡ ἀδελφοσφαγὴ!

» Νὰ μὴν ἰδῆ ἡ μαύρη γῆ

» Κουφάρια 'ς τὴν ἀράδα!

» Ἀλλέως! φέρει μελανὰ

» Πατρίς, καὶ μαύρη σκέπη

» Ὅσω ἕχει τέκνα ταπεινὰ,

» Καὶ κλαῖγέ τα παντοτεινὰ.

» Γιατὶ κλαυμὸς τοὺς πρέπει.

» Καὶ λέγε! Δὲν ἔχω παιδιὰ

Πολλὰ γὰ μ' ἀγαποῦνε,

Ὀλίγα ἔχω μὲ καρδιά,

Τ' ἄλλα τυράννων τὴν ποδιά

Ἵσαν δουλοὶ τους φιλοῦνε!

— Ἀφοῦ ἔπε τὸ πουλὶ αὐτὰ

Δὲν θέλει νὰ καθίση

Ἵ τὸν Ταυγέτ', ἀλλὰ πετᾷ

Φεύγει μὲ τὰ φτερ' ἀπλωτὰ

Κι' ἄλλοῦ πᾶ νὰ λαλήση.

Τὸ βλέμμα τοῦ σπιθοβολᾶ

Καθὼς πετᾷ καὶ σχίζει

Ἐέρα, σύγνεφα πολλὰ

Ἵ τὴν Κύτα (2) φθάνει, κ' ὑψηλὰ

Ἵ ἄφυλλ' ἰτιά καθίζει.

Ξερὴ νομίζει τὴν ἰτιά

Γιατὶ δὲν ἔχει φύλλα.

Γοργὰ γυρνᾷ Ἵσαν σαῖτιά,

Τ' ἄγρυπνο μάτι Ἵσαν φωτιά,

Καὶ βλέπει γυμνὰ ξύλα.

Ἄπὸ τὴν ἄφυλλην ἰτιά,
Μὲ θλίμματ' ἀναμμένα·
Ἐς τὰ σκότη ῥίχνει μιὰ ματιά,
Μακρὰ ξανοίγει ῥεματιά
Μὲ σπήτια ῥημωμένα.

Γιὰ 'κεῖ μ' ὄρμη ξαναπετᾶ,
Καὶ πάει νὰ καθήση
Ἐς ταῖς τραγαῖς πέτραις σταματᾶ,
Κε' ἀρχίζ' ἐκεῖ μὲ λαλητὰ
Καρδιαῖς νὰ συγκινήση.

— « Τουφέκια πέφτουνε βουβά
» Ἐς τὴν ἐρημιάν ἐκείνη!
» Ἐ Πιὸς δολοφόνος τὰ τραβᾶ;
» Καὶ χύνοντ' αἵματ' ἀκριβὰ
» Κ' ἡ μαύρη γῆ τὰ πίνει;

» Τὸ ΛΕΩΤΣΑΚΟ σου θὰ κλαῖς
» Ὡ μάνα τοῦ Βρασιδά!
» Ταῖς νίκαις του πάντα θὰ λές,
» Κ' ἰδέαις του ταῖς ὑψηλαῖς
Ἐσάν ἄλλου Λεωνίδα.

» Ἐς τὴν Καλαμπάκα νικητῆς
» Καὶ τρομερὸς ἐφάνη
» Τῶν Τούρκων ἐξολοθρευτῆς! . . .
» Κε' ὅσων ὑπῆρξε λυτρωτῆς
» Τοῦ φόρεσαν στεφάνι!

- » Ἄμετρα βόλτα ἐχθρικά
» Σὲ Γίγα 'φοβιθῆκαν
» Τότε, καὶ τῶρ' ἀδελφικά !
» Πῶ ! βλασφημία ! . . . Τουρκικῶ
» 'Σ τὰ στήθη σου ἐμβῆκαν !
-

- » Ὁ φθόνος, ἡ κακογνωμιὰ,
» Ὁ δόλος κ' ἡ ἀπάτη,
» Σοῦ ἠῦραν εἰς τὴν ἐρημιὰ
» 'Σ τὰ μαυρισμένα τὰ Θερμιὰ
» Παντοτεινὸ κρεβάτι !
-

- » Σ' ἐφόνευσαν Ἀτσιγγανοὶ
» Ἄνδρεῖς Λεωτσάκε !
» Καὶ μισθοτοὶ Τουρκαλβανοὶ !
» Ἀπὸ αὐτοὺς ποῦ σὰν ἀρνὶ
» Σ' ἐψήσανε ὦ Διάκε !
-

- » Μὲ τοῦ Ἰούδα τὸ φιλεῖ
» Σ' ἐγέλασαν οἱ σκύλοι !
» Κ' ἡ σύζυγός σου ἡ καλὴ,
» Εἰς τὸ ἐξῆς δὲν σὲ φιλεῖ
» 'Σ τὰ μάτια καὶ εἰς τὰ χεῖλη.
-

- » Χήρα θὰ μείνη καθαρὴ
» Ὃσαν τὸ πιστὸ τριγῶνι,
» Τὴν πίστι της θὰ μαρτυρεῖ,
» Μιὰ φορεσιὰ μαυροδερὴ
ὥσαν τὸ Χελιδόνι,

» Θα καίη κύτρινο κερὶ,

» Καὶ μόνον μὲ λιβάνη

» Ἡ ποθητὴ σου λυγερή!

» Θα κλαίη δὲν θὲ νὰ χαρῆ,

» Ἴς ὅτου ν' ἀποθάνη.

—

» Κι' ὁ γυιὸς σου! Ἐ Πῶς θὰ σὲ φιλῆ

» Ἐν τῷ ζαχαρένιῳ στόμα;

» Ἐνῶ κλεισε καὶ δὲν μιλεῖ;

» Ὁ μαῦρος τάφος τὸ σφαλεῖ,

» Κι' ἀραχνιασμένο χῶμα;

—

» Ν' ἀκούσωμε Τουρκοκραυγαῖς

» Σὲ κάμπους καὶ λαγγάδια

» Νὰ σκούζουσι ἀπὸ ταῖς πληγαῖς,

» Τουρκοὶ, νὰ τρέπωντ' εἰς φυγαῖς

» Ἐάν νάτανε κοπάδια.

—

» Καὶ τῶρ' ὠϊμέ! τάφος πικρὸς

» Τὸ σῶμά σου σκεπάζει,

» Ἐκεῖ ὅπ' ἔπεσες νεκρός!

» Κ' Ἕλληνα μὲγάλος καὶ μικρός

» Γιὰ σὲν' ἀναστενάζει!

—

» Ὁ γυιὸς σου μὲ γυμνὸ σπαθί

» Θα σ' ἀντικαταστήσῃ!

» Ὅταν τὸ ἔθνος σηκωθῆ,

» Κι' ὀλόκληρο ν' ἀρματωθῆ

» Τυράννοὺς νὰ κρημνίσῃ!

- » Ὡς μόνη του κληρονομιά
» Ἢ θὰ φέρῃ τὸ σπαθί σου !
» Γιὰ τὴν αἰσχρὴ τους ἀτιμιά,
» Ἢ θὰ τρέμουν σάν τὴν καλαμιά
» Οἱ δόλιοι φονεῖς σου !
-

- » Τ' ἀδελφιά σου ρούχα λερά,
» Ἢ μαῦρα θὰ φοροῦνε !
» Δὲν θὰ φορέσουν καθαρά,
» Ἄν ἔντιμα, καὶ φανερά
» Σὲ δὲν ἐκδικηθῶνε ! (3)
-

- » Ὀνειρα ἴσως τρομερά
» Βλέπουν οἱ συγγενεῖς σου !
» Νὰ προμηθοῦνε συμφορά !
» Ἄλλ' ἢ σκιά σου φοβερά
» Τρομάζει τὸς φονεῖς σου !
-

- » Ἐὰν σ' ἐφόνευσαν σκληροὶ
» Κακοῦργοι ! Ἰ Τί σημαίνει ;
» Ἐνῶ τὸν τάφον σου πληροῖ
» Μεγάλ' ἰδέα ἱερὴ
» Π' ἀθάνατ' ἀπομένει ;
-

- » Λιοντάρι ἦσαν κί' ὄχι ἀρνί
» Ἄγία κ' ἡ ψυχὴ σου !
» Αὐτὴν τὴν αὔλον κί' ἀγνή
» Ἐδέχθησαν οἱ Οὐρανοὶ
» Καὶ θύραις παραδείσου.

» Ἄν ἔπεσεσ ! Θ' ἀναστηθῆς
» Ὡς Γίγας μιὰν ἡμέρα ! . . .
» Ὅταν Πατρίσ ἀνορθωθῆς
» Εἰς ἐν κί' ἀποκατασταθῆς
» Μεγάλη κ' ἐλευθέρα !

» Ὅπισω σου μένουν πολλοὶ
» Νὰ γένουσι ὀπαδοί σου !
» Καιρὸς δὲν εἶναι νὰ ψαλῆ,
» Ἢ ἐορτὴ ἢ ὑψηλῆ,
» Τῆς ἀνακομιδῆς σου !

» Κοιμοῦ τὸν ὕπνο τὸν βαθύ
» Ὡ Ἄνδρα τῆς Θουσίας !
» Ἄγαλμα θὰ σ' ἀνυψωθῆ,
» Κί' ὁ Τάφος σου θὲ νὰ κληθῆ
» Ναὸς Ἀθανασίας ! »;

B'.

Ήχώ! ἀκούω παρεκεῖ,
'Ποῦ τ' ἀεράκι στέλλει.
Ἐδῶ! . . . Σιμά! . . . 'Σ τὴν Ἀττική!
Τ' ἄλλο πούλ' ἴσως κατοικεῖ!

Καὶ νὰ θρηνήσῃ θέλει!

—

'Σ τὸν Παρθενῶνα! ἰμὴ λαλῆ;
Ἢ μήπως 'ς τὸ Θησεῖον;
'Ποῦθεν ἤχῳ ἀντιλαλεῖ;
Φύσα ὤ:αὔρα σιγαλή! . . .
'Μὴ 'ς τὸ Νεκροταφεῖον;

—

'Σ τὴν Πύλγν τοῦ Ἄδριανοῦ
Ἐκεῖ τὸ δάκρυ χύνει,
'Σ τὸ λάλημα τοῦ πετεινοῦ.
Κλαίει τὸν θάνατον τ' ἀγνοῦ
Νέου ΜΩΡΑΪΤΙΝΙ.

—

Ἦτον μεσάνυχτο βαθὺ
Κ' ἡ μάνα του ἀκόμα
Προσεύχετο, ἦτον ὄρθη
Δὲν εἶχ' ἀκόμη ἐκδυθῆ
Γιὰ νὰ ριφθῆ 'ς τὸ στρῶμα.

Καὶ τὸ καρᾶνι τὰ γυρνᾶ
Καὶ φεύγει ὡς τὸ ζίδι.
Φεύγουν κατάρτια καὶ πιναῖ,
Μὲ κύματα θαλασσιναῖ,
Γι' ἀγύριγο ταξειδί.

Μισοξυπνᾶ! . . Σιωπηλῆ
Μένει, καὶ γασμούριέται,
Κατατρομάζει δὲν ἕμιλεῖ,
Ἄμα τοῦ γυιοῦ της τὸ σχυλί,
Ἀκούει ν' ἀλικτουριέται.

Ἐξαφν' ἀκούει μὲ καῦμούς
Κ' ἔνα πουλι νὰ κλαίῃ!
Σκληροὺς αἰσθάνεται παλμούς!
Καὶ τὸ πουλι μὲ στεναγμούς,
Ἀρχίνισε νὰ λέγ.

— « Κρῖμα εἶ τὸ νιὸ ποῦ θὰ χαθῆ!
» Κρῖμα εἶ τὸ παλλικάρει!
» Μὲ δόλο θεὸ νὰ φονευθῆ!
» Φίλος ἐκεῖ δὲν θὰ ἔβρεθῆ
» Ἐς τοὺς ὤμους νὰ τὸ πάρῃ;

—
» Χάμου τὸν σέρνουν οἱ φονεῖς
» Καθεὶς γιὰ νὰ τὸν ἔγδύσῃ! (4)
» Ἐδὲν θὰ ἔβρεθῆ ἐκεῖ κανεὶς,
» Ἄν δὲν ᾔῃναι καὶ συγγενῆς
» Τὰ μάτια του νὰ κλείσῃ;

» Ναι ! Ναι ! Θε να 'βρεθῆ παππᾶς
» Να βάλῃ Πετραχῆλι !
» Θα λείπ' ἐκείνη π' ἀγαπᾶς,
» Να σ' ἐρωτάῃ ; Ποῦ θα πᾶς ;
» Να σέ φιλῆ εἰς τὰ χεῖλη ! »

Ἄνδρτη τρέχει ὄσ' ἀν τρελῆ
Μὲ τὰ μαλιὰ ῥιμμένα !
Κτυπιέται καὶ παραμιλεῖ
Τὸ λογικὸ δὲν ὠφελεῖ
Καὶ λέει λόγια ξένα ! ! . .

Λυποθυμεῖ κι' ἀνοιγοκλεῖ.
Τὰ μάτια της καὶ λέει
Βραχνά, « οὐέ μου . . . Πε . . . ρι . . . κλῆ ! .
» Μνήμα ! . . στενό ! . . μήπως ! . . σέ κλεῖ ! . . »
Κι' ἀκολουθεῖ νὰ κλαίῃ.

Ὄνειρα ὅμοια φρικτὰ . . .
Τρομάζουν τὸν πατέρα
Ἐυπνᾶ ὁ γυῖός του τρομακτὰ
Μὲ τὰ μαλιὰ κάτω ῥικτὰ
Πετιέτ' ἡ θυγατέρα !

Καθὼς ἐλάλιε τὸ πουλὶ
Ὅλοι εὐθὺς ἔυπνοῦνε !
Κι' ὅπως οὐρλίξει τὸ σκυλί.
Πῶς φρικτῆ ἀντιλαλεῖ
Κι' ὅλοι μαζῆ ἔρηνοῦνε !

Σπαραξικάρδιος σκηνή

Ἦτον τῆ νύκτ' ἐκείνη!

Ἄψυχαι πέτραις συγκινεῖ!

Ἐποῖα οἰκογένεια θορνεῖ

Καὶ μαυρο δάκρυ χύνει;

—

Λένε ς' τῆς νύκτας τῆ σιγῆς,

« Ἐ: Πότα θὰ ἔξημερώσῃ; »

— « Θὰ ξημερώσῃ, δὲν ἀργεῖ!

— Τοὺς ἀποκρίνετ' ἡ αὐγῆ —

« Κρυφὰ νὰ φανερώσῃ! »

—

— Γιὰ 'κεῖνον 'ποῦ πολυαγαποῦν

Ἀκολουθοῦν νὰ κλαῖνε,

Γοργὰ, γοργὰ καρδιοκτυποῦν,

Λόγγαις τὰ στήθη τους τρυποῦν

Κι' ἀπὸ τοὺς πόνους λένε.

—

— « Ἰλεως γίνε Οὐρανὸν

» Καὶ παρηγόρησέ μας!

» Πρόβαλε ὦ αὐγερινέ!

» Καὶ σὺ φωστήρα πρωινὸν

» Τὸ φῶς σου χάρισέ μας.

—

» Νὰ μάθωμ' ἂν ἀληθινὰ

» Ὁ γιός μας ταξιδεύῃ

» Ἢ ἡ σκιά του μᾶς πλανᾷ!

» Ἀπέθανεν! . . ἢ συρριανὰ!

» Ἢ μήπως κινδυνεύει! »

— 25 —

— Δὲν ἄργησε νᾶλθ' ἡ αὐγὴ,
 Ἰ' ἀστέρια νὰ κρουθοῦνε,
 Νὰ παύσ' ἡ νυχτικὴ σιγὴ,
 Καὶ τὰ κακὰ καὶ ἡ σφαγὴ
 Ὅλα 'ς τὸ φῶς νὰ 'έγουνε.

—
 Πετᾶ ἡ Φήμη 'δῶ κ' ἐκεῖ
 Ἀπ' ἓνα σ' ἄλλο στόμα,
 Σπέρνει μιὰν εἶδησι κακῆ,
 Ὅτι τρεῖς φίλοι καρδιακοὶ
 Πύραν τῆ γῆ γιὰ στρῶμα !

—
 Πιρνοῦν 'ς τὸς δρόμους κί' ὁμιλοῦν
 Τῶν Ἀθηνῶν διαβάταις,
 Ἀλήθειαις, ψέματα πωλοῦν,
 Ἄλλοι λυποῦντ' ἄλλοι γελοῦν,
 Ἄλλοι γυρίζουν πλάταις.

—
 Ἡ μαύρη εἶδησις αὐτὴ
 Πρὶν τρέξει ὄλ' ἡμέρα,
 Στόμα κανὲν δὲν τὴν κρατεῖ,
 Γοργὰ προσβάλλει μέσ' τ' αὐτὶ
 Τὸν δυστυχεῖ Πατέρα.

—
 Εἰς φίλον, φθάνει λυπηρὸ
 Κί' ἀχροκαῦμένο γράμμα, (Ὡ)
 Λέγει τὸν τόπο καὶ καιρὸ,
 Τὸ βόλι τὸ φαρμακερὸ
 Καὶ τῆς σφαγῆς τὸ δρασμα.

Κλαίνε, κ' ἡ θύρ' ἀνοίγοκλει,
 Κ' οἱ φίλοι μπαينوβραίνουν,
 ῥωτοῦνε γιὰ τὸν Περικλῆ,
 Γίνετ' ἡ λύπη τους διπλῆ,
 Ποῦ διόλου δὲν μαθαίνουν.

Ἔρχεται γράμμα τὸ πικρὸν
 Μὲ μελανὴ σφραγίδα!
 Μέσα σ' αὐτὸ ἄλλο μικρὸν
 Τὸ γιὰ τοὺς θεωροῦν νεκρὸν
 Καὶ γάνουον καθ' ἐλπίδα.

Ἴδου καὶ ἡ ἐπιστολὴ
 Ποῦ στέλλει εἰς τοὺς γονεῖς του. (6)
 Συγχώρησι παρακαλεῖ,
 Γονεῖς, ἀδέλφια του φιλεῖ,
 Φίλους καὶ συγγενεῖς του.

— « Συγχώρησι παρακαλῶ
 » Ἀγαπητοὶ γονεῖς μου!
 » Θεέ μου! κάμε τὸ καλὸ,
 » Γιὰ τὸ σκοπὸ τὸν ὑψηλὸ
 » Ν' ἀκούσῃς τῆς φωνῆς μου!

» Ταῖς συμβουλαῖς σας σεβαστοῖ
 » Γονεῖς ἂν παραβαίνω,
 » Ποσῶς μὴ σᾶς δυσαρρεστῆ,
 » Λόγοι μὲ σπρώχνουνε γνωστοῖ,
 » Κι' ὡς τίμιος προβαίνω

- » Συνείδησις λόγος τιμῆς,
» Καὶ ΟΡΚΟΣ μὲ καλοῦνε !
» Εἶναι καιρὸς τῆς συνδρομῆς,
» Πηγαίνω μ' αἶσθημα κί' ἔρμης
» Ὅπ' ἄρματα λαλοῦνε !
-

- » Εἰς τὴν Πατρίδα χρεωστῶ
» Πατέρα τῆ ζωῆ μου,
» Σ' τοὺς ὅρκους μου δὲν ἀπιστῶ,
» Τὰς ὑποσχέσεις μου βαστῶ,
» Κί' ὅ,τ' ἀπαιτ' ἡ τιμή μου !
-

- » Ἰ Τί θέλω ἀτιμη ζωῆ
» Κ' ἐπίρροκς νὰ γένω ;
» Γιὰ γονικὴ παρακοή,
» Ἐνῶ τῶν ὅπλων ἡ βοή
» Μὲ κράζει νὰ πηγαίνω ;
-

- » Εἰς τοῦ Παπποῦ μου ταῖς εὐχαῖς
» Κ' εἰς τὸν Θεὸν ἐλπίζω,
» Κ' εἰς ταῖς ἴδικαῖς σας προσευχαῖς !
» Σὰς χαιρετῶ ἀγναῖς ψυχαῖς,
» Χαρῆται ! δὲν δακρύζω !
-

- » Ἐλπίζω πάλιν εὐτυχῶς
» Πῶς θὰ ξαναἰδοθῶμεν,
» Ἄν κακῆς μοίρας ὁ τροχὸς
» Δὲν κάμῃ, ὥστε δυστυχῶς
» Νὰ ἀποχωρισθοῦμεν.

- » Ἢ, ἂν τὸ μαυρο ριζικό
 » Θελήσῃ ν' ἀποθάνω,
» Θὲ ν' ἀποθάνω μ' ἀνδρικό
» Ἡθὺς, τῶντ' Ἑλληνικό
 » 'Σ τὰ ὄπλα μου ἐπάνω !
-

- » Κ' ἢ 'ζέ στεριά, ἢ 'ζέ νησι,
 » Πέσω γιὰ τὴν Πατρίδα,
» Νὰ 'πῆς μανουλά μου καὶ σὺ,
Ἐκαὶν' ὅπ' εἶπε κ' ἡ χρυσοῦ
 » Μανουλά τοῦ Βρασίδα !
-

- » Καὶ σὺ Πατέρα ς' τὸν Ναὸν
 » Πήγαινε προσευχήσου !
» Καὶ δοξολόγα τὸν Θεὸν,
» 'Ποῦ σ' ἔδωσε τέτοιοι υἱόν,
 » Ὡς ἦθελ' ἡ ψυχὴ σου.
-

- » Μ' ἐλέγετε μ' ἀποστροφὴ
 » Νὰ μέμφωμαι τὰ ξένα
» Τεχνάσματα ! Καταστροφὴ
» 'Σ τὸ ΣΥΣΤΗΜΑ ! Νὰ 'νατροφὴ !
 » Π' ἐδώσατ' εἰς ἐμένα ! . . .
-

- » Ἐνα ς' τὸν Πάτριον βωμὸν
 » Μάρτυρα εἰς θυσίαν
» Προσφέρει δίχως στεναγμὸν,
» Ἡ οἰκογένεια ἡμῶν,
 Ἡ μιὰν ὑπηρεσίαν !

» Ὁ γυιός σας, πλήρης ἡδονῆς

» Πάει νὰ πολεμήσῃ

» Γιὰ τὴν Πατρίδα, καὶ κανεῖς,

» Ναί ! ὦ ἀγαπητοὶ γονεῖς !

» Κανεῖς ἄς μὴ δακρύσῃ !

» Ὅλους ! . . . Σᾶς ἀποχαιρετῶ

» Παππούλη καὶ Πατέρα . . .

» Κ' ἐν εἰδωλόν μ' ἀγαπητό ! . . .

» Ποῦ τὴν εἰκόνα του κρατῶ ! . . .

» Σὲ χαιρετ' ὦ Μητέρα !

Χαίρετε . . . Χαίρετε γονεῖς

» Κι' ἀδελφιά μου καὶ φίλοι !

» Ἄς μὴν ἐξαιρεθῇ κανεῖς,

» Καὶ φίλους μου, καὶ συγγενεῖς

» Καταφιλῶ 'ς τὰ χεῖλη !

» Θεέ ! . . . Πόσον τοὺς ἀγαπῶ !

» Καθὼς ἐμὲ ἐκείνοι ! . . .

» Φθάνει ! . . . Ναί ! . . . Πάω ! . . . Σιωπῶ ! . . .

» Ἐμπρός ! . . . Μὲ θάρρος ! . . . 'Σ τὸ σκοπὸ ! . . .

» Κι' ἄς γίνῃ ὅστι γίνῃ ! . . . »

— Ἄνοιγουν καὶ τὸ λυπηρὸν

Μὲ μαύρη βοῦλα γράμμα,

Βλέπουν τὸν τόπον, καὶ καιρὸν,

Τὸν θάνατόν του τὸν σκληρὸν,

Καὶ τὴ σφαγὴ συνάμα !

Όλοι εὐθὺς μαυροφοροῦν
Ὡσάν τὰ χελιδόνια,
Οἱ φίλοι τοὺς παρηγοροῦν,
Τὰ μάτια δάκρυ πλημμυροῦν,
Καὶ κλαῖν' ὡσάν τρυγώνια.

Μάνα καὶ κόρη κλαῖν' θραγνά,
Μὲ τὰ μαλιά βίμμένα,
Ἰλιγοθυμοῦν κ' ἡ δυὸ συχνά,
Τὰ πάντα κί' ὁ Πατήρ ζεχνᾶ
Καὶ λέγει λόγια ξένα! . . .

Γ'.

Ἄς 'πᾶμε τώρα παρεκεῖ,
Ποῦ κί' ἄλλο πουλί κλαίει,
Ὅπου μιά χήρα κατοικεῖ,
Κάνει ζωὴ ἀσκητικῆ,
Κερί καὶ σμύρνα καίει.

Ἐμεινε χήρα μ' ὄρφανὰ,
Χωρὶς ἀνδρὸς ἐλπίδα!

Ὁ Ἄνδρας τῆς παντοτεινᾶ,
'Πολέμισε τὸν Σατανᾶ
Ποῦ πνίγει τὴν Πατρίδα!

Ἀπόθ' ἀπῶρος! Πτωχός! —
Καὶ παραγκωνισμένος!
Τέτοιος τοῦ Κόσμου ὁ τροχός!
Κί' αὐτὰ παθαίνει δυστυχώς
Ὅπ' ἀγαπᾷ τὸ Γένος!

Ἐς τὴν ψάθα οἱ ἀγωνισταὶ
Κ' οἱ τίμιοι πεθαίνουν!
Οἱ κόλακες, κ' ἐγωῖσταὶ
Καὶ οἱ τοῦ Γένους ὕβρισταὶ
Τιμαῖς ἀπολαβαίνουν! . . .

Ἄκουέ ! . . . Πῶ ! . . . Ἀντιλαλεῖ
Καὶ κλάυματ' ἀποστέλλει !

Ἰᾶμε ν' ἀκούσης πῶς λαλῆ,
Τὸ πικραμέν' αὐτὸ πουλί,
Ἐς τὸ σπῆτι τοῦ ΣΚΑΡΒΕΛΛΗ !

Σκοτάδι ἦτανε πικτὸ,
Καὶ τὸ γλωμὸ φεγγάρι,
Ἀνέβαινε τὸν Ἰμηττὸ, (6)
Καὶ φῶς δὲν ἔχυν' ἀνοιχτὸ
Ἐς τὸν Οὐρανὸ μὲ γάρι.

Ἐχυναν φῶς τρεμουλιαστὸ
Τοῦ Οὐρανοῦ τ' ἀστέρια,
Κ' ἡ χήρα γιὰ 'να της θλαστὸ,
Ἄεετ' ἐμπρὸς εἰς τὸ Χριστὸ,
Μὲ σταυρωμένα χέρια.

— α Χριστέ ! Θεέ ! Σὲ προσκυνῶ !
» Καὶ Δέσποινα Μαρία !
» Γόνυ σᾶς κλίνω ταπεινὸ,
» φυλάξετέ μου τ' ὄρφανὸ,
» Ποῦ 'ναι ζ' τὴν ἐξορία !

» Τὰ χεῖλη μου τὰ ταπεινὰ
» Δοξάζουν τ' ὄνομά σας,
» ὦ ! δότε μου καλὰ ἴσπερνά !
» Γιὰ ν' ἀναθρέψω τ' ἄρφανὰ
» Κατὰ τὸ θέλημά σας ! »

— Ἦτον μεγάλη νημεμιὰ

Καὶ φύλλο δὲν κουνιέται!

— α' Ὁμοιάζει, εἶπε, τὰ θερμιὰ

» Τῶν Ἀθηνῶν ἡ ἔρημιὰ

• Ὅπ' ἄχνα δὲν γροικέται ; δ'

— Ὑγάνει τὴ μαύρη της στολὴ

Κε' ἄσπρον φορεῖ χυτῶνα

Καὶ μὲ κατάνοιξι πολλή

Τὰ εἰκονίσματα φιλεῖ

Ἢ καθαρὴ Τρυγῶνα !

Πλαγιάζει, κ' ἐξακολουθεῖ

Νὰ δέεται μ' ἀγῶνα !

Ἐ δύναται ν' ἀποκοιμηθῆ,

Ἄν ἀπ' αὐτὴ δὲν φιλιθῆ

Τοῦ γυιοῦ της ἡ εἰκόνα ;

Γιὰ φυλακτὸ καὶ γιὰ στολὴ

Ἐ τὸν κόρφο της τὴν ἔχει,

Τῆς φαίνεται' ὅτι τῆς μιλεῖ,

Τὴν βγάνει, τὴν καταφιλεῖ

Δάκρυ θερμὸ τὴν βρέχει.

Ἀποκοιμήθη! . . . Δὲν μιλεῖ!

Κε' ἀρχίζει νὰ λαλήσῃ,

Τὸ τρίτο νυκτικὸ πουλὶ,

Μὲ μιὰ φωνουλα σιγαλῆ,

Νὰ μὴ τὴν ἐξυπνίσῃ.

— « Ὀνειρά ! . . . Λέγει, σκοτεινὰ

» Καὶ μαῦρα εὐλίπ' ἡ χήρα !

« Ἐξέρει, τοῦ γυιοῦ τῆς, πῶς ἴστερνα,

» Σάβανα τάφου μελανὰ

» Προστοιμάζ' ἡ μῦρα ;

« Ἢ πῶς κοντὰ εἰς ἀκρογυλιὰ,

» Ὅπ' ἀσημένιο κῦμα,

» Τῆς δὴν' ἀμέτρητα φιλιὰ,

» Ἐκεῖ κοιμῶνται ἀγαλιὰ

» Τρεῖς φίλοι εἰς ἓνα μνῆμα ;

« Ἢ πῶς μὲ τ' ἄρματα κ' οἱ τρεῖς

» Ἰστερνήν πνοὴν ἀφῆκαν ;

» Γιὰ σὲ φιλτάτη μου Πατρίς !

» Γιὰ ἴσένα, λέγω, καὶ οἱ τρεῖς !

» Τὸν θάνατον εὗρηκαν !

» Ἐπέσατε κ' οἱ τρεῖς ἐκεῖ

» Δόλου κ' ἀπάτης θῦμα

» Καὶ οἱ φονεῖς σας οἱ κακοὶ,

» Κατάρρα νάχουν ἔθνηκ',

Κε' ἀνάθεμα καὶ χοῖμα !

» Τὸ κίνημά σας φοβερὸν

» Ὡς τῶν ΣΑΡΑΝΤΑΤΡΙΑ,

» Κε' ΕΙΚΟΣΙΕΝΑ ἱερόν !

» ΠΑΤΡΙΣ ΜΕΓΑΛΗ ! κ' ΙΣΧΥΡΟΝ

» ΚΡΑΤΟΣ κ' ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

» Βλέπω τὸν τόπο τῆς σφαγῆς !

» Πέτραις, τραχιῆς, θυμύρια !

» Ἐκεῖ τοὺς σέρνουν κατὰ γῆς !

» Γδαρμένους κ' αἵματοσταγεῖς !

» Σφραμένους ἴσ' ἀν κριάρια !

» Μύτες εἶχον ἀφαιρεθεῖ

Ἴσ' τὸ σύρσιμο καὶ φρύδια,

» Κεῖ ἀγνώριστη κατασταθεῖ !

» δάκτυλα κώβει τὸ σπαθί

» Γιὰ ἴλιγα δακτυλίδια ! (7)

» Ὠμέ ! τί βλέπω ! τοὺς κριμνοὺς

» Π' ἐπέσατε ! ὦ φρίκη !

» Ἐχνίγω τοὺς ἄτσιγκανούς,

» Ὅπου σὺς φέρνουνε γυμνοὺς,

» Ἴσ' τοῦ Χάρου τὸ καίκι !

» Ἄπ' τὸ καίκι εἰς τὴ στεριά

» Π' ἀφροὺς τὸ κῶμα χύνει

» Ἐκεῖ ! Ἐκεῖ ! ἐξέ μιὰ μεριά

» Χωρὶς Παππᾶ, χωρὶς κεριά

» Σᾶς ἔβρησαν ἴσ' ἀν κτήνη !

» Ἐκεῖ εἰς τὴν μαύρην ἐρημιὰ

» Ἴσ' τὴ μοναξιά σᾶς ἔβρίζουν,

» Τὰ φονευμένα σὺς κορμιά,

» Ὠμέ ! εἰς τὴν παρανομιὰ

» Τὰ κόκκαλά σας τρίζουν !

- » Μέσα σ' τὸ μνήμα τὸ βαθύ,
» Κ' οἱ τρεῖς ἀναπαυθῆτε !
» Τὸν ὕπν' ὥστε νὰ σηκωθῆ
» Τὸ ἔθνος, καὶ ν' ἀναστῆθῆ,
» Καὶ τότε ἀναστῆθῆτε ! . . .
-

- » Ἄλλ' ὠϊμέ ! . . . σ' τὴν ἐρημιὰ
» Ἐποῦς τὸ κερὶ θ' ἀνάψῃ ;
» Εἰς τὰ καυμένα τὰ θερμιὰ !
» Ἐπὶ νὰ βρεθῆ ψυχὴ καρμιὰ
» Ἐπάνω σας νὰ κλάψῃ ;
-

- » Ναί ! Θὰ βρεθῆ καὶ λυγερὴ,
» Νεκρόσιμα τραγούδια
» Νὰ ψάλλῃ, μὲ λυπητερὴ
» Φωνὴ, ν' ἀνάψῃ καὶ κερὶ
» Νὰ ρίψῃ καὶ λαλούδια !
-

- » Ναί ! Θὰ βρεθῆ ἐκεῖ κινεῖς
» Ποῦ νὰ πονῆ γιὰ κείνους !
» Ἄς μὴν ἦναι καὶ συγγενῆς !
» Ἀπὸ κακούργους καὶ φονεῖς
» Δὲν περιμένουν θρήνους !
-

- » Ἐκεῖ τὰ χεῖλη σιωπᾶν,
» Ἄλλ' ὄφθαλμοὶ δακρύζουν,
» Σᾶς ἔψαλλαν μὲ τὸν Παππᾶν
» Ἐξάν χριστιανοὶ σᾶς ἀγαπᾶν
» Καὶ σᾶς τρισμακαρίζουν.

- » Ἰ Πότε ; Ἄφου οἱ μιαιοὶ
» Ἰ Σ τὴν ἄμμο σᾶς ἀφῆκαν !
» Τότε ἠχῆσαν ἱεροὶ
» Υαλμοὶ, λιβάνι καὶ κερὶ
» Ἰ Στὸν τάφον σας καῖχαν !

- » Ἰ Πικατάρατοι φονεῖς
» Ἰ Ἡ γῆ νὰ μὴ σᾶς λύση !
» Ποτὲ πνευματικὸς κανεῖς
» Νὰ μὴ σᾶς λύση τῆς ποινῆς !
» Νὰ μὴν ἰδῆτε κρίσι !

- » Καὶ εἰς αἰῶνας ἑκατὸ
» Θὰ ζῆ τὸ ἔγκλημά σας
» Ἰ ἔχουσατ' αἰμ' ἀγαπητὸ
» Καὶ Ἰ ἄν τοῦ Καῖν μισιτὸ
» Νὰ μείνη τ' ὄνομά σας !

- » Καὶ σ' Ἰ πουοργεῖον τῆς σφαγῆς !
» χίλιαῖς ἀνάθεμά σε !
» Λῖτιον ἑθνικῆς πλιγγῆς !
» Καὶ σὲ νὰ μὴ σὲ λύσ' ἠ γῆς
» Κεῖ ἀφοοορσμένο νᾶται ! »

— Αὐτὰ φωνάζει τὸ πουλι
Τὸ τρίτο μὲ λαχτᾶρα.
Δὲν εἶν' ἐκεῖν' ὀποῦ λαλεῖ,
Εἶν' ἠ Πατρις ὀποῦ μιλεῖ·
» Κεῖ ἀκολοῦθ' ἠ κατᾶρα.

— α Ν' ἀλικτουργιέται 'σάν σκυλί,
» Νὰ σέρνεται 'σάν φίδι,
» Νὰ μὴν ἰδῆ 'μέρα καλὴ,
» Ὅποιος μὲ πότισε χολή,
» Καὶ καπνιασμένο ζῦδι.

—
» Κὼ μὴν ἰδῆ ποτὲ καμμιὰ
» Βοήθει' ἀπὸ παιδιὰ του
» Νὰ μένη πάντα 'ς ἐρημιὰ,
» Νὰ τρέμη 'σάν τὴν καλαμιὰ,
» Κι' ὡσάν λαγυῦ ἢ καρδιά του.

—
» Κι' ἂν ἔρημος χωρὶς γενειά
» Ἴηται, ἢ καταντήση,
» Νὰ τὸν μαστίζ' ἢ ἀπονιά.
» Ποτὲ Παππᾶς μὲ κοινωνιά
» Νὰ μὴ τὸν κοινωνίση.

—
» Ποτὲ νὰ μὴ καταδεχθῆ
» Κανεὶς νὰ τὸν φρονέσῃ
» Καὶ χέρι ἄς μὴ 'ματωθῆ
» Νὰ ἀρρώστησῃ, νὰ τιγθῆ,
» Καὶ 'σάν καρὶ νὰ βρεύσῃ!

—
» Ποτὲ νὰ μὴ τὸν λυπηθῆ
» Κανεὶς εἰς τὰ βάσανά του !
» Τυμπανιστὸς νὰ 'ξρεθῆ·
» Ἢ 'σάν τὰ πρῶτα νὰ χαθῆ
» 'Σάν χνουδι σπάρσανά του.

» Ὡσάν λυσιάρικο σκυλι

» Σάλια κι' ἀφρούς νὰ χύτῃ,

» Νὰ 'βρίσκετ' εἰς νερὸ πολὺ,

» Καὶ νὰ τοῦ φαίνεται χολή,

» Νὰ φεύγη νὰ μὴ πίνῃ!

» Μὲ τὸν Ἰούδα νὰ κριθῇ

» Τὴν κόλασι νὰ λάβῃ,

» Μονάχος τοῦ νὰ σκοτωθῇ,

» Κ' εἰς τοῦ Ταρτάρου νὰ χωθῇ

» Τ' ἀχόρταγο κακάθι.

» Ἐμπρὸς τοῦ νᾶμαι φοβερῇ

» Ὅσ' εἶν' ἡ συμφορά μου!

» Κ' ἐνόσω ζῆ νὰ μὴ χαρῇ!

» Ἰοκάμισό του νὰ φορῇ

» Τὴ μαύρη κάταρά μου! . . .

.
.
.
.

» Τρέμω! . . . Μοῦ κώβετ' ἡ λαλιὰ

» ' ΓΙΑΤὶ ΤΡΕΜ' ἡ καρδιά μου ;

» Τρέμω 'σάν βοῦρλο 'ς τὴ βουρλιὰ,

» 'Σάν τὸ πουλάκι 'ς τὴ φωλιὰ,

» Τρέμω γιὰ τὰ παιδιὰ μου!

» : Παιδιά μου δὲν εἶναι κι' αὐτὰ

» Ποῦ τώρα καταριῶμαι ;

» Κι' ἂν τώρα μ' ἦναι μισιτὰ

» : Δὲν θὰ γενοῦν ἀγαπητὰ.

» Μιὰ 'μέρα νὰ τὰ εὐχιῶμαι ;

» Ἄντι κατάρας τὴν εὐχή

» Ἄν μεταμελιθοῦνε

» Ἄς λάβουνε ἀπὸ ψυχὴ !

» 'Στὴ ψυχικὴ μου παραγῆ

» Ὅ,τ' εἶπα νὰ σβουστοῦνε!

» 'Αλλοιῶς ! . . . Νὰ μὴ συγχωρηθοῦν !

» Τὴ θεραπεία 'βρέστη

» Θεεῖ ! Καὶ νὰ λησμονηθοῦν

» Τὰ πάθη, καὶ νὰ φιληθοῦν

» Μὲ τὸ « ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ. »

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

(1) Ταύγετον) ὄρος ἐπίσημον τῆς Λακωνίας, καὶ σήμερον καλούμενον, *Βουνὸ τῆς Μάρης, ἢ Περταδάκτυλος.*

(2) Κύτα) τὸ χωρίον τοῦ μακαρίτου Λεωτσάκου.

(3) Ταῦτα λέγοντες δὲν προτιθέμεθα νὰ συνδουλήσωμεν τὰ πάθη τῶν ἐκδικήσεων. Ἄπαγε! Σκοπὸς ἡμῶν εἶναι μόνον καὶ μόνον, νὰ κάμωμεν νύξεις τινὰς ἐπὶ τοῦ ἐκδικητικοῦ χαρακτῆρος τῶν Μανιατῶν, οἵτινες ἀφίνουν μακρᾶς γενεάδας, καὶ δὲν ξηρίζονται, ἂν δὲν ἐξαγοράσωσι τὸ αἷμά των· καὶ μὴ δυνηθέντες νὰ πράξωσι τοῦτο ἰδίαις χερσὶ, ἀφίνωσι τὴν ἐκδίκησιν εἰς τοὺς ἀπογόνους των ἀπὸ γεννεὰν εἰς γεννεὰν.

Εἶχαμεν ἤδη γράψει ταῦτα ὅτε ἔλαβε χώραν ἡ μεταξὺ Πέτρου Λεωτσάκου, καὶ Χρυσοβέργη ἐν Ἄμφισσι σκηνὴ τῆς μεταξὺ των μονομαχίας.

(4) Ἐλέχθη ὅτι, ὁ Χρυσοβέργης ἐπανελθὼν εἰς Σύρον μετὰ τὸ λυπηρὸν ἐπεισόδιον τῆς Κύθνου, περιεβλήθη τὴν πυριτοθήκην τοῦ νέου Μωραϊτίνης, καὶ περιεφέρετο, γαυριῶν, εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Ἐρμουπόλεως. Ταῦτα καὶ ἄλλα παραπλήσια φαίνεται ὅτι ἐπρόκάλεσαν τὴν εἰς Ἄμφισσαν μονομαχίαν.

(5) Ἰπάρχει συνήθεια εἰς τὸν λαὸν τῆς Ἑλλάδος νὰ καίη τὰ ἄκρα τῆς ἐπιστολῆς ὅταν θέλῃ νὰ φανερώσῃ πένθος.

(6) Ἐπιστολὴ Περικλέους Μωραϊτίνης, τὴν ὁποίαν ἐστιχογραφήσαμεν ἐν σελίδι.

» Σύρος τρίτη 27 Φεβρουαρίου 1862.

» Σεβαστοί μου γονεῖς.

» Συγχωρήσατέ μοι διὰ τὴν παράβασιν τῶν συμβουλῶν σας.

» Ὁ λόγος τῆς τιμῆς, ἡ Πατρίς πρὸ πάντων μὲ προσκαλοῦσι νὰ
» πηγαίνω μὲ πλήρη τὴν συνείδησιν, ὅτι ἐκπληρῶ τὸ πρὸς τὴν
» Πατρίδα καθῆκόν μου, καὶ ἐλπίζω εἰς τὴν εὐλογίαν τοῦ ὑψί-
» στου καὶ εἰς τὰς εὐχὰς σας. Θὰ ξαναἰδοθῶμεν εὐτυχῶς μὲ
» τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ, ἄλλως ἐνθυμηθεῖτε τὴν Σπαρτιάτιδα.
» « Διὰ τοῦτο τὸν ἐγέννησα. » Ἀποχαιρετῶ Προσφι-
» λέστατα ὄντα ὡς ὑμᾶς, καὶ ὅμως δὲν δακρύζω, μὴ δακρύ-
» ζητε καὶ σεῖς, ὄχι, εἶπατε ὅτι ὁ υἱός μας ὑπάγη νὰ ὑπηρετή-
» σῃ τὴν Πατρίδα κατὰ τὴν συνείδησίν του, χαρεῖται, ἡ οἰκο-
» γένειά μας ἔχει μίαν ὑπηρεσίαν πλειοτέραν πρὸς τὴν φιλότα-
» την Πατρίδα, ἢ ἓνα μάρτυρα, καὶ τοῦτο ἔτι μᾶλλον εὐάρεστον,
» οὕτω μὲ ἀναθρέψατε.

» Τοῦ παππούλη μου ζητῶ τὰς εὐχὰς, καὶ ἂν πράττω παρὰ
» τὰς συμβουλὰς του, ὁ Θεὸς νὰ δεῖξῃ τὸ καλῆτερον.

» Σὰς ἀγαπῶ τρυφερώτατα, ἐνθέρμως, ἐγκαρδίως, μὲ παι-
» δικὰς συγκινήσεις τρυφερώτατα, τρυφερώτατα, καὶ σὰς κα-
» ταφιλῶ θερμότατα, θερμότατα . . .

» Καταφιλῶ τὴν Μαροῦκάν μου, τὸν Πετράκη μου, τὴν Ἐ-
» λενήτσαν μου, τὸν Κωστάκη μου, τὴν Νιτσουλάν μου, ὅλους
» τοὺς συγγενεῖς, ὅλους . . . ὅλους . . . Φιλήσατέ με ὅπως σὰς
» φιλῶ.

» Ὁ Θεὸς κατευοδώσει τὸ ἔργον μας καὶ φέρον εὐτυχίαν τῇ
» Πατρίδι.

» Μὲ ὅλον τὸ σέβας

» Ὁ υἱός σας

» ΠΕΡΙΚΛΗΣ »

(Πῶς τοὺς ἀγαπῶ Θεέ μου ! . . .)

(7) (Ἰμπετός) ὄρος τῆς Ἀττικῆς ἐκτεινόμενον μεσημβρινῶς τῆς προπόλεως τῶν Ἀθηνῶν, περίφημον διὰ τὸ ἐν αὐτῷ γινόμενον ἐξαίρετον μέλι. Σήμερον δὲ λέγεται καὶ « Τρελλός. »

(8) Κατὰ τὰ λεγόμενα, ἡ σκληρότης καὶ ἀπανθρωπεῖα τῶν Ἑρώων τούτων τῆς Κύθνου ὑπερέβη πᾶν ὄριον. Δὲν ἠρκέσθησαν εἰς τὴν λαφυραγωγίαν τῶν φονευθέντων, ἀλλ' ἀπέκοψαν καὶ δάκτυλα, ὅπως ἀφαιρέσωσιν εὐκολότερον τὰ δακτυλίδια.

(9) Καθ' ἃ πληροφορούμεθα, οἱ ἀγαθοὶ κάτοικοι τῆς Κύθνου μετὰ τοῦ ἱερέως των ἔχυσαν ἐν δάκρυ ἐπὶ τοῦ τάφου τῶν τριῶν θυμάτων, καὶ μάλιστα ὅτι οὐδεμία στρατιωτικὴ τιμὴ τοῖς ἀπέδθη, ἀλλ' ὡς κτήνη τοὺς ἔρριψαν εἰς τὸ παρὰ τὸν ὄρμον ἐπὶ τῆς ἄμμου παρεκκλήσιον τῆς ἁγίας Εἰρήνης, καὶ ὅτι οἱ κάτοικοι τοὺς ἐνταφίασαν ἐπὶ παρουσίᾳ τινῶν στρατιωτῶν.

Τ Ε Λ Ο Σ.

